

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน บ้านเนินสูง กรณี
การแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์บ้านเนินสูง ตำบลตะกวด อำเภอเมือง จังหวัดตราด

แบบของการศึกษา

ประชากรและหน่วยวิเคราะห์

การเลือกกลุ่มตัวอย่างและแผนการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้เลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรในการศึกษาและหน่วยวิเคราะห์

1. ประชากรในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกประชากรในการศึกษา คือ ผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม
จำนวน 8 คน ประชากรเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถศึกษาข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้
ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

2. หน่วยวิเคราะห์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินสูง ตำบลตะกวด อำเภอเมือง จังหวัดตราด กรณีการแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์

การเลือกประชากรในการศึกษาและแผนการเลือก

เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง วิสาหกิจชุมชนบ้านเนินสูง กรณีแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ตำบลตะกวด อำเภอเมือง จังหวัดตราด เพราะกลุ่มนี้มีคุณภาพในการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับสมาชิกกลุ่ม ประกอบไปด้วย
 - 1.1 การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - 1.2 กระบวนการเรียนรู้การแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์
 - 1.3 ขั้นตอนการแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้นำกลุ่ม
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์
 - 2.2 การจัดการบริหารกลุ่ม
 - 2.3 การจัดการด้านการผลิต
 - 2.4 การจัดการด้านการตลาด
 - 2.5 สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ
3. กล้องถ่ายรูป
4. สมุดจดบันทึก

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลตะกวด และข้อมูลเกี่ยวกับรายงานประจำปีของกลุ่ม
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลในพื้นที่ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2552 ในช่วงแรกได้มีการสังเกตบริบทโดยรอบชุมชนและกลุ่ม ต่อมาได้มีการพูดคุยกับผู้นำกลุ่มและสมาชิกในเรื่องต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนที่จะเก็บข้อมูลต่อไป

3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview Form) เป็นแบบสอบถามสมาชิก โดยได้ตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้เกิดเป็นแนวทางการศึกษาในเชิงลึกต่อไป ผู้ศึกษาได้มีรูปแบบคำถามของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างพอสังเขปดังนี้

3.1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

3.2 ความรู้ วิธีการ กระบวนการและขั้นตอนการผลิตการแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์

3.3 แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์

4. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth interview) ผู้ศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่ม โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินสูง กระบวนการบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การผลิต ปัญหาและอุปสรรค

5. การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมดังนี้

5.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้ศึกษามีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มสมาชิกแปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์ เช่น การผ่าเม็ดมะม่วงหิมพานต์ สังเกตอย่างเป็นระบบขั้นตอนในการซักถามมีการจดบันทึกข้อมูล

5.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) ผู้ศึกษามีการสังเกตเชิงสำรวจ สภาพเหตุการณ์โดยทั่วไป รวมถึงบริบทของชุมชนและกลุ่ม และมีการจดบันทึกเพื่อหลักฐานข้อมูลต่อไป

6. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบข้อมูล และใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า คือ ตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก เวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน คือ การเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งภายใต้วิธีการเดียวกัน เช่น การใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์คนต่างกลุ่ม ต่างสถานะในเรื่องเดียวกัน ผู้ศึกษามีการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามอีกครั้งหนึ่ง

7. หลังจากที่ได้ไปสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างสำหรับสมาชิกกลุ่มและไปสัมภาษณ์แบบเจาะลึกสำหรับผู้นำกลุ่มแล้ว ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลแล้วนำกลับไปจัดเวทีสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มผู้นำ 4 คน กลุ่มสมาชิก 4 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลและความสมบูรณ์ของข้อมูลให้มากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากศึกษาได้เก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้นำข้อมูลมาแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ โดยผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมแล้ววิเคราะห์ไปพร้อม ๆ ระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษา กล่าวคือ ในแต่ละครั้งจากการเก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาจะดำเนินการบันทึกพร้อมจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วย เพื่อจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้มองเห็นว่าข้อมูลส่วนใดที่จำเป็นต้องเก็บเพิ่มเติม และทำให้ง่ายต่อการวางแผนในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการจัดหมวดหมู่อีกครั้งเสร็จแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหา โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ดำเนินการนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในรูปแบบของการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ดังต่อไปนี้

1. พรรณนาบริบทชุมชน บริบทของกลุ่ม ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม
2. พรรณาการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเนินสูง ด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด
3. วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ